

Merealased teadmised 2020

MEREANDMED JA -VAATLUS
ARUKA JA JÄTKUSUUTLIKU
MAJANDUSKASVU HUVIDES

***Europe Direct on teenistus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele.***

**Tasuta infotelefon (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(* Teatud juhtudel ei võimalda mobiilsideoperaatorid helistamist
00 800 numbritele või on need kõned tasulised.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate internetist Europa serverist (<http://europa.eu>).

Katoloogimisandmed on väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2010

ISBN 978-92-79-16447-7

doi:10.2771/59220

© Euroopa Liit, 2010

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Kaanefoto: Merepõhja kaardistamine laserlokaatori (lidari) abil (Clew Bay, Iirimaa), © Marine Institute

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PAPERILE

Euroopa Komisjon

Merealased teadmised 2020

Mereandmed ja -vaatlus aruka ja jätkusuutliku
majanduskasvu huvides

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja Nõukogule

Euroopa merevaatlus- ja andmevõrk

Mõjuhinnang

Kommenteeritud kokkuvõte

Komisjoni talituste töödokument

Merendus- ja kalandusajade peadirektoraat

Eessõna

Euroopa 2020 strateegias tõdetakse, et teadmised soodustavad innovatsiooni, mis omakorda edendab jätkusuutlikku ja arukat majanduskasvu. Meremajanduses põhineb suur osa teadmistest vaatlustel, mis tegelevad mere looduslike rütmide ja tsüklite jälgimisega. Kuid vaatluste käigus kogutud andmete põhjal saadakse uusi teadmisi ja edendatakse innovatsiooni üksnes siis, kui Euroopa inseneridel ja teadlastel on võimalik andmeid tõhusalt ja kiiresti leida, neile juurde pääseda, neid kokku panna ning kasutada. Praegu ei ole see sageli võimalik.

Komisjoni algatuse “Merealased teadmised 2020” kaudu soovitakse koguda ja kokku panna eri allikatest pärit mereandmed ning lihtsustada nende kasutamist muudel kui algselt kavandatud eesmärkidel. Sellel on kolm peamist eesmärki.

Esiteks suurendab see kõigi praegu mereandmeid kasutavate eraettevõtjate, ametiasutuste ja teadusasutuste tõhusust. Eri allikatest pärit ja kokkusobimatute andmete kokkupanemisele ja töötlemisele kulutatakse vähem aega.

Teiseks luuakse uusi võimalusi ja edendatakse innovatsiooni meremajanduses. Ma olen kindel, et üldine ja usaldusväärne juurdepääs täpsetele mereandmetele võimaldab Euroopa ettevõtjatel pakkuda selliseid tooteid ja teenuseid, mida varem ei osatud ette kujutada.

Ning kolmandaks vähendab see ebakindlust merede ja ookeanide käitumisega seotud teadmistes. See on kasulik mitte üksnes rannikualadel elavatele ja töötavatele inimestele, sest ka maismaa kliima sõltub ookeanihoovustest. Paremad teadmised üksi ei ole piisav, et Euroopa aastaagade kliimat täpsemalt prognoosida, kuid need on vajalikud. Seega võivad paremad merealased teadmised aidata Euroopal kliimamuutusega kohaneda.

Euroopa asutustest koosnev konsortsium on juba loomas Euroopa merevaatlus- ja andmevõrku (EMODnet), et lihtsustada selliste avaliku ja erasektori asutuste juurdepääsu teatavaid merepiirkondi käsitlevatele andmetele, kes neid andmeid vajavad. Lisaks andmetele võivad kasutajad alla laadida ka mõõtmiste usaldusväärset käsitlevat teavet. Puudujäägid vaatlusvõrkudes tõstetakse esile.

Uute kavandatavate meetmete abil saame parema ülevaate sellest, kuidas kasutada ressursi, mis katab 71 % planeedist. Meetmed koos kujutavad endast ELi eri poliitikavaldkondade ühist panust ning kõnealune algatus on konkreetne näide sellest, mida ELi uus terviklik merenduspoliitika pakub.

Maria Damanaki
ELi merenduse ja kalanduse volinik

Merealased teadmised 2020

Mereandmed ja -vaatlus aruka ja jätkusuutliku
majanduskasvu huvides

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja Nõukogule

KOM(2010) 461

Sisukord

1.	Taustteave	7
2.	Praegused ülesanded	8
3.	Eesmärgid	8
4.	Eli vahendite edasiarendamine	9
4.1.	Euroopa Liidu direktiivid	9
4.2.	Kalandusandmete kogumise raamistik	10
4.3.	Ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire (GMES) algatus	10
4.4.	Ühine keskkonnateabe süsteem (SEIS) ja WISE-Marine	10
4.5.	Esialgne Euroopa merevaatlus- ja andmevõrk (ur-EMODnet)	10
4.6.	EL ja riiklikud bürood	11
4.7.	Rannikualade andmed	11
4.8.	Olemasolevate vahendite täiustamise ettepanekud	13
5.	Toimiva mereandmete struktuuri väljakujundamine	14
6.	Protsessi juhtimine	16
7.	Ajakava	16

1 | Taustteave

Teadmised on arvukate omavaheliste seostega maailmamajanduse jätkusuutliku kasvu mootor ja seejärel põhielement ka aruka majanduskasvu saavutamiseks Euroopa Liidus kooskõlas strateegiaga “Europe 2020”⁽¹⁾. Teadmiste suurendamine merede ja ookeanide kohta, mis katavad 71 % meie planeedi pinnast, on üks kolmest ELi integreeritud merenduspoliitika⁽²⁾ valdkonnaülesest vahendist. Merealased teadmised võivad kaasa aidata veel kahe vahendi – parem ruumiline planeerimine ja integreeritud mereseire – väljatöötamisele. Ookeanisüsteemides edaspidi toimivate muutuste ulatust, nende mõju inimtegevusele ja muutunud inimtegevuse mõju ookeanile ei saa prognoosida, mõistmata, kuidas kogu süsteem toimib praegu ja kuidas see toimis minevikus. Selleks et saavutada merevee hea keskkonnaseisund integreeritud merenduspoliitika keskkonnavalase tugisamba, merestrategie raamdirektiivi kohaselt, on vajalikud teadmised. Teadmised on põhikomponent ELi kavas integreerida mere- ja merendusuringud⁽³⁾, samuti on need panus digitaalarengu tegevuskavasse⁽⁴⁾.

Merealaste teadmiste loomine algab merede ja ookeanide vaatlusest. Nende vaatluste andmed koondatakse, seejärel neid analüüsitakse, et luua teavet ja teadmisi. Seejärel on võimalik neid teadmisi kasutada aruka ja jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks, mereökosüsteemi tervise hindamiseks või rannikualade kogukondade kaitseks.

Käesolev teatis on suures osas seotud tööprotsessi esimese kahe etapiga – andmete kogumine ja koondamine – põhimõttel, et avalik teave on ennekõike üldine hüve, mida võivad kasutada arvukad sidusrühmad, kuid rakendused on spetsialiseeritumad ja neid on võimalik kasutada kas turu või konkreetse eesmärgiga poliitiliste algatuste kaudu. Andmete kogumise eest vastutavad subsidiaarsuse põhimõttest lähtuvalt enamasti liikmesriigid. ELi osalus võib tulla kasuks andmete koondamise etapis, kuna on vaja tagada piiriülene ja eri kasutajaskondade vaheline ühtsus.

Nõukogu soovitas oma 16. novembri 2009. aasta järeldustes⁽⁵⁾ komisjonil teha ettepanekuid teadusandmete kasutamise parandamiseks. Käesolev teatis on vastuseks nimetatud soovitusele ning selles visandatakse merega seotud andmete kooskõlastatuma kogumise ja koondamise võimalused ning kirjeldatakse tegevuskava, mille abil ELi eri poliitikameetmete panus üldisesse mosaiiki aitab saavutada kõnealust eesmärki.

- 1 Euroopa 2020. aastal – Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia, 3.3.2010, KOM(2010) 2020.
- 2 Euroopa Liidu integreeritud merenduspoliitika, Brüssel, 10.10.2007. KOM(2007) 575 lõplik.
- 3 KOM(2008) 534 (lõplik) “Euroopa mere- ja merendusuringute strateegia Euroopa teadusruumi ühtne raamistik ookeanide ja merede säästva kasutamise toetuseks”.
- 4 Euroopa digitaalarengu tegevuskava, 19.5.2010 KOM(2010) 245.
- 5 Nõukogu järeldused integreeritud merenduspoliitika kohta, üldasjade nõukogu 2973. koosolek Brüsselis, 16. november 2009.

2| Praegused ülesanded

Enamik mereandmetest, mida avalik-õiguslikud asutused ELi liikmesriikides eraldi või ühiselt koguvad, kulutades selleks igal aastal üle ühe miljardi euro⁽⁶⁾, kogutakse praegu enamasti konkreetset eesmärki – näiteks mere elusressursside kasutamine, ohutu meresõidu tagamine, määruste järgimise jälgimine või teadusliku hüpoteesi kontrollimine – silmas pidades. Aga nagu avalik arutelu on kinnitanud⁽⁷⁾, kerkib hulk takistusi nende ette, kes kõnealuseid andmeid töötlevad või rakendavad.

Kasutajad ütlevad, et on raske aru saada, millised andmed on juba olemas. Vahel kohaldatakse juurdepääsupiiranguid, kasutamise- ja taaskasutamisiiranguid. Takistuseks on ka ebahühtlased standardid, formaadid ja nomenklatuur, puuduv teave täpsuse ja õigsuse kohta, mõnede teenusepakkujate hinnapoliitika ning ebapiisav ajaline või ruumiline täpsus. Seetõttu läheb kaduma võimalus luua olemasolevate andmete põhjal uusi uuenduslikke tooteid ja teenuseid⁽⁸⁾.

3| Eesmärgid

Käesolevas teatistes püstitatakse mereteadmiste parandamiseks kolm eesmärki.

1. Hoida kokku mereandmete kasutajate tegevuskuludid ja aega ning sellega:
 - aidata eraettevõtjatel konkureerida maailmamaanduses ja olla jätkusuutlik;
 - parandada avaliku sektori otsuste tegemise kvaliteeti kõigil tasanditel;
 - tõhustada merealaseid teadusuuringuid;
2. Suurendada konkurentsi ja innovatsiooni mereandmete kasutajate ja taaskasutajate seas, võimaldades laialdasema juurdepääsu kontrollitud kvaliteediga, kiiresti kättesaadavatele ühtsetele mereandmetele;

3. Vähendada ebakindlust merede ja ookeanidega seotud teadmistes, luues sellega tugevama aluse tulevaste muutuste juhtimiseks.

Need eesmärgid aitavad otseselt kaasa mõne “Europe 2020” strateegia raames väljakuulutatud juhtalga-tuse elluviimisele, nagu “Innovatiivne liit”, “Res-sursitõhus Euroopa” ja “Üleilmastumise ajastu uus tööstuspoliitika”.

Tagasihoidliku hinnangu kohaselt ulatub praeguse killustatud merevaatlussüsteemi asemel integreeritud võrgu loomisest saadav kasu 300 miljoni euronit aastas⁽⁹⁾. Lisaks parandab mereandmete ratsionaalsem kasutamine praeguste kasutajate töö tõhusust ning avab uued innovatsiooni ja majanduskasvu võimalused.

6 Kalkulatsioon põhineb käesoleva teatise mõjuhinnangul.

7 Komisjoni talituste töödokument “Merendusandmete infrastruktuuri käsitleva avaliku arutelu tulemused”, 22.1.2010, (SEK(2010) 73 (lõplik).

8 Näiteks geneetilise informatsiooni hankimisel uute meditsiinivahendite või tööstusprotsesside arendamiseks võiksid paremad teadmised merepõhja elupaikade kohta palju kasu tuua.

9 Mõjuhinnangu kohaselt läheb umbes 100 miljonit eurot teadusele, 56 miljonit eurot avalik-õiguslikele asutustele ja 150 miljonit eurot erasektorile.

4 | Eli vahendite edasiarendamine

Liikmesriigid koguvad juba praegu palju andmeid ning on mõnel juhul kohustatud seda tegema. Lisaks võimaldavad mitmesugused ELi vahendid ja tegevus edendada ELi ühtse mere- ja vaatlusandmete kogu kättesaadavust.

See tegevus hõlmab mõlemat, nii kohustusi kui ka vajalikke meetmeid. Vahe nende kahe vahel ei ole alati selge, kuid üldiselt on kohustused need, kus liikmesriigid on ELi õigusaktidega kohustatud andmeid koguma, koondama või tagama andmetele juurdepääsu, vajalikud meetmed aga need, millele EL annab mõningast toetust.

4.1. Euroopa Liidu direktiivid

Merestrateegia raamdirektiivi⁽¹⁰⁾ kohaselt on liikmesriigid kohustatud *looma ja rakendama koordineeritud seireprogramme oma mereakvatooriumi keskkonnaseisundi pidevaks hindamiseks*. Merebasseini ja üle-euroopaliste mereandmete kokkupanek nõuab nii piiri- kui ka valdkonnaülest koostööd. Kogemused on näidanud, et valdkondade ja liikmesriikide vaheline andmete jagamine ei laabu praegu veel ühtlaselt, asjakohaselt, tõhusalt ega kiiresti. Kui

Euroopa Liit ei pane selles valdkonnas õlga alla, siis seda tõenäoliselt ei juhtugi.

INSPIRE direktiivi⁽¹¹⁾ kohaselt on liikmesriigid kohustatud võtma meetmed andmekogumite ja -teenuste jagamiseks valitsus- ja muude riiklike haldusorganite vahel, ning keskkonnateabe direktiivi⁽¹²⁾ kohaselt on nad kohustatud andmeid väljastama, kui seda soovitakse. Avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise direktiiviga⁽¹³⁾ lihtsustatakse avalike andmete taaskasutamist: luuakse ühine seadusandlik raamistik, millega reguleeritakse, kuidas avalik-õiguslikud asutused peaksid oma teabe taaskasutamiseks kättesaadavaks tegema, et kõrvaldada sellised tõkked nagu diskrimineerimine, turumonoopol ja läbipaistvuse puudumine.

Nendes direktiivides sätestatakse vajalik õiguslik alus mereandmete kasutamiseks, INSPIRE puhul ühiste standardite jaoks. Kuid üksnes sellest ei piisa. Need ei pruugi kehtida asutuste kohta, kes ei osuta avalikke teenuseid, kuid kellel on palju mereandmeid, nt teadus- ja akadeemilised asutused, samuti ei ole need direktiivid ülimuslikud õiguste suhtes. Need ei käsitle ka peaaegu-reaalajas toimuvaid vaatlusi ega vanu andmearhiive.

10 Direktiiv 2008/56/EÜ.

11 Direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumandmete infrastruktuur (INSPIRE).

12 Direktiiv 2003/4/EÜ.

13 Direktiiv 2003/98/EÜ.

Avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise direktiivi⁽¹⁴⁾ läbivaatamise käigus andsid geograafilise ja meteoroloogilise teabe sektori kasutajad märku kõrgetest hindadest, geograafilise ja meteoroloogilise sektori kasutajad piiravatest litsentseerimistingimustest kui takistustest, mis ei lase avalikku teavet täies mahus taaskasutada. ELi raamprogrammi mereuuringu projektide uutele andmetele ligipääs tuleb kohustuslikus korras tagada üksnes ELi institutsioonidele ja asutustele, kes kavatsevad kasutada neid andmeid keskkonnapoliitika arendamiseks, rakendamiseks ja kontrolliks.

4.2. Kalandusandmete kogumise raamistik

2008. aastal vastu võetud uue andmekogumisraamistikuga⁽¹⁵⁾ kohustatakse liikmesriike koguma, haldama ja esitama kvaliteetseid kalandusandmeid teadusliku nõustamise eesmärgil, peamiselt asjakohaste otsuste vastuvõtmiseks kalandussektoris. Seda tehakse mitmeaastaste riiklike programmide raames, mida kaasrahastab Euroopa Liit. Selle uue andmekogumisraamistikuga kohustatakse liikmesriike võimaldama juurdepääsu neile andmetele kalavarude majandamise nõustamise eesmärgil, teaduslikes väljaannetes avaldamiseks, avaliku arutelu huvides ja sidusrühmade osalemiseks poliitika kujundamisel. Igal muul juhul eeldab andmetele ligipääs, nende koondamine merebasseini tasandil ja koondandmete taaskasutamine kõigi asjaomaste andmeomanike nõusolekut.

4.3. Ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire (GMES) algatus

GMES on ulatuslik programm, mis hõlmab nii maad, atmosfääri kui ka merekeskkonda. Selle eesmärk on osutada keskkonna ja turvalisuse valdkonna teenuseid, keskendudes enamasti satelliitide kaudu

andmete hankimisele ja neil andmetel põhinevatele toodetele. GMESi võimalusi mereseire põhiteenuste osutamiseks katsetatakse praegu projekti MyOcean abil. Tooteid on võimalik kasutada mis tahes eesmärgil, sh ärilisel (järgmise etapi teenused), kuid välistatud on “kontrollimatu levitamine (nt ringhäälingu või interneti kaudu ...)”.

4.4. Ühine keskkonnateabe süsteem (SEIS) ja WISE-Marine

Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskkonnaagentuuri (EEA) toetusel loodud ühise keskkonnateabe süsteemi (SEIS)⁽¹⁶⁾ eesmärk on ajakohastada ja lihtsustada nende andmete ja teabe kättesaadavust, vahetamist ja kasutamist, mida on vaja selleks, et välja töötada ja rakendada keskkonnapoliitika, mille kohaselt praegused enamasti tsentraliseeritud aruandlussüsteemid vahetatakse järk-järgult välja süsteemidega, mis põhinevad ligipääsetavusel, jagamisel ja koostalitlusvõimel.

WISE-Marine on SEISi merekeskkonna komponent, mille eesmärk on täita merestrateegia raamdirektiivist 2008/56/EÜ tulenevaid aruandekohustuse rakendamise nõudeid ning anda Euroopa üldsusele teavet merestrateegiate rakendamise kohta. Sellest saab Euroopa praeguse veeteabesüsteemi (WISE) laiendus, mis hõlmab rannikulähedased veed ja merekeskkonna.

4.5. Esialgne Euroopa merevaatlus- ja andmevõrk (ur-EMODnet)

Merenduspoliitika ettevalmistava meetme raames rahastatav “ur-EMODnet”⁽¹⁷⁾ on EMODnet'i⁽¹⁸⁾ prototüüp, mis isenesest peaks olema kasulik merega seotud erialade töötajatele, kuid mis on eelkõige mõeldud süsteemi testimiseks ja tagasiside saamiseks. Teemaatilised rühmad⁽¹⁹⁾ koondavad eri

14 Avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamine – Direktiivi 2003/98/EÜ läbivaatamine, Brüssel, 7.5.2009, KOM(2009) 212 (lõplik).

15 Nõukogu 25. veebruari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 199/2008.

16 Ühise keskkonnateabesüsteemi (SEIS) väljakujundamine, KOM(2008) 46 (lõplik), Brüssel, 1. veebruar 2008.

17 Rahastamismehhanism, mis on välja töötatud selleks, et ette valmistada ettepanekuid tulevaste meetmete vastuvõtmiseks.

18 Euroopa merevaatlus- ja andmevõrk.

19 Teemaatilised rühmad on laborite konsortsiumid, mis on võtnud vastutuse teatavat tüüpi andmete koondamise eest ja teevad need andmed kättesaadavaks ühtsete portaalide kaudu. Praegu on neid rühmi neli: hüdrograafia/batümeetria, geoloogia, bioloogia ja keemia (vt 1. tabel). Üks rühm füüsikaliste andmete jaoks on loomisel.

© Mick Mackey

allikate olemasolevaid andmeid, mõõdavad nende kvaliteeti, tagavad, et andmed on täielikud ja neil on tunnused (metaandmed) nagu aeg ja mõõtmiskoht, ning teevad need kättesaadavaks temaatiliste portaalide kaudu. Paljud analüüsid ja tehnoloogiad, mida need rühmad kasutavad, on välja töötatud ELi uurimisprogrammide raames⁽²⁰⁾. Seni koondatud teemad on kokku võetud 1. tabelis. Nende koostalitlusvõimet on suurendatud identsete standarditega ja iga kuue kuu tagant toimuvate koordineerimiskoostulekutega. Andmekihid, mis on loodud ur-EMODnet'i abil, on piiranguteta kättesaadavad. Tulemuste esialgne hindamine kavatakse läbi viia 2011. aastal ja lõpphindamine 2013. aastal, selle põhjal võetakse edasised meetmed.

20 Otsus 1982/2006/EÜ teadusuuringute seitsmenda raamprogrammi kohta on viimane programmide hulgas, millega rahastatakse mereandmete tootmist ja kasutamist.

21 EMODnet süsteemi mõjuhindang.

22 Näiteks õlireostuse, laevaliikluse ja kalapüügi kohta.

23 Soovitus 2002/413/EÜ.

24 Statistiliste piirkondade kirjeldust vaata http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nuts/basicnuts_regions_en.html

Praegune ur-EMODnet ei suuda siiski hankida piisavat teavet täielikuks hindamiseks 2013. aastal. Valim on liiga väike. Vaadeldavate parameetrite ja merebasseinide arv on väiksem kui oleks vaja mere ja merendusega seotud üldsuse vajaduste rahuldamiseks. Liigitustäpsus ei ole piisav. Oleks liiga suur hüpotees ja liiga riskantne samm minna ettevalmistavatel meetmetel põhinevalt ur-EMODnet'ilt otse üle täielikule EMODneti süsteemile sellises mahus, mis on praeguse hinnangu kohaselt vajalik⁽²¹⁾. Integreeritud merenduspoliitika edasiarendamise rahastamiseks ajavahemikul 2011–2013 tehakse ettepanek vastu võtta määrus. EMODnet'i täiustamine on üks neist meetmetest, mida kõnealuse määruse raames rahastatakse.

4.6. EL ja riiklikud bürood

Lisaks Euroopa Keskkonnaagentuuri meetmetele on Ühenduse Kalanduskontrolli Agentuur ja Euroopa Meresõiduohutuse Amet volitatud abistama Euroopa Komisjoni ja liikmesriike asjakohaste ELi õigusaktide kohaldamisel. Nad koguvad oma töö käigus asjakohaseid andmeid⁽²²⁾, millel võiks olla laiem kasutusala muude eesmärkide jaoks. Asjakohaste konfidentsiaalsusnõuete järgimise korral oleks võimalik neid andmeid sobival koondatud kujul ka laiemalt levitada.

Suur hulk liikmesriikide ametiasutusi juba tegeleb andmete kogumisega.

4.7. Rannikualade andmed

Rannikualade ametiasutustel on vaja koguda, kasutada ja jagada teavet, et toetada otsuste tegemist ja avalikkuse kaasamist. Rannikuala teabesüsteemide raamistik on esitatud ELi rannikualade integreeritud haldamise soovitus⁽²³⁾.

Eurostat on rannikualasid määratlenud kui standardseid statistilisi piirkondi (NUTS⁽²⁴⁾ 3. tasand),

mille elanikkonnast vähemalt 50 % elab kuni 50 km kaugusel rannikust⁽²⁵⁾. Nende hulgas on 446 piirkonda, millest 372 asub rannikul. Enamiku kõnealuste piirkondade sotsiaal-majanduslikud parameetrid nagu rahvaarvu näitajad või SKT on Eurostati veebilehel vabalt saadaval. Mõne riigi nagu Poola, Rootsi, Ühendkuningriigi vastavad piirkonnad on nii suured, et hõlmavad ka kaugel sissemaal elavat elanikkonda, seetõttu ei saa välja tuua erilisi tunnuseid, mis iseloomustavad rannikukogukondi. Üksikasjalikumate andmete kogumise katsed ei ole õnnestunud mõnede riiklike statistikaametite kehtestatud takistavate tasude tõttu, kuna mõnedel riiklikel statistikaametitel ei ole süstemaatilist andmetaotluste läbivaatamise korda ja sellepärast ei saa nad konfidentsiaalsusnõuete tõttu andmeid esitada

piirkondade kohta, kus on teatavas sektoris ainult üks või kaks ettevõtet.

Majandusandmeid – sissetulek, kulud, tööhõive – kalanduse, vesiviljeluse ja kalatöötlemise kohta kogutakse samuti andmekogumisraamistiku osana. Euroopa kalalaevastiku majandusandmed võetakse iga-aastaselt majandusaruandes⁽²⁶⁾ kokku riiklikul tasandil ning järjest rohkem merebasseini tasandil⁽²⁷⁾.

Suur hulk piirkondlikke ametiasutusi ehitab praegu rannikualade teabesüsteeme, et juhtida ja kavandada meetmeid. INSPIRE direktiivi ja erinevate Interregi⁽²⁸⁾ projektide tulemusena on kõnealused süsteemid hakanud teataval määral koos toimima.

Tabel 1. ELi algatuste panus mereandmete infrastruktuuri uurimisprojektidesse, riiklikud algatused ei ole hõlmatud. Samuti ei ole hõlmatud "kohustused", nagu INSPIRE. Tabel hõlmab üksnes "vajalikke meetmeid", mida osaliselt rahastatakse ELi eelarvest

Parameetrid	Kogumine	Koondamine	Rakendamine
Batümeetia		ur-EMODnet	WISE-Marine
Geoloogiavaldkond		ur-EMODnet	
Füüsika	GMES (kosmos)	GMES (v.a kalda lähedal), ur-EMODnet ⁽²⁹⁾	GMES
Kalandus (sh kalamajandus)	Andmekogumisraamistik ⁽³⁰⁾	Teadusuuringute Ühiskeskus (ja muud kasutajad)	ICES ⁽³¹⁾ , STECF ⁽³²⁾ , GFCM ⁽³³⁾
Keemia		ur-EMODnet	WISE-Marine
Bioloogia		ur-EMODnet, GMES ⁽³⁴⁾	WISE-Marine
Inimtegevus (muu kui kalandus) ⁽³⁵⁾		ur-EMODnet ⁽³⁶⁾	WISE-Marine
Rannikualade andmed		Eurostat	

25 Hamburg lisati nimekirja, ehkki ei vasta nimetatud tingimustele.

26 Kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee (STECF). 2009. aasta majandusaruanne Euroopa kalalaevastiku kohta, 24 069 eurot, – ISBN 978-92-79-13867-6.

27 Merebassein on meri, kus toimub kalapüük. See ei ole alati see, mille kaldal kala lossitakse või kus asub asjaomaste laevade kodusadam.

28 Ühenduse algatus, mille eesmärk on stimuleerida piirkondadevahelist koostööd Euroopa Liidus. See algas 1989. aastal ning seda rahastatakse Euroopa Regionaalarengu (ERDF) fondist.

29 Ei hõlma mõõtmisi kosmosest, seega GMES ei varusta andmetega ur-EMODnetti.

30 Nõukogu 25. veebruari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 199/2008.

31 Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu.

32 Nõukogu määruse (EÜ) nr 2371/2002 artikli 33 alusel loodud kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee.

33 Vahemere üldine kalanduskomisjon.

34 Klorofüllü mõõtmised kosmosest fütoplanktoni asemel.

35 Avamereenergeetika, mereteed, kruusa kaevandamine jne.

36 Rahastatakse integreeritud merepoliitikat käsitleva kavandatava finantsmääruse kaudu.

4.8. Olemasolevate vahendite täiustamise ettepanekud

Et täiustada eespool esitatud vahendite ja meetmete tõhusust, teeb komisjon järgmised ettepanekud.

- Komisjon võtab vajalikud meetmed, et tagada ELi toetatavate piirkondlike arenguprogrammide ning mere- ja merendusuuringute andmete parem kättesaadavus taaskasutamiseks.
- Komisjon uurib oma järeldustes ELi soovitusel rannikualade integreeritud majandamiseks⁽³⁷⁾, milliseid edasisi meetmeid on vaja võtta rannikualade teabesüsteemide edendamiseks.
- GMESi mereteenuste näitlikku esitamist toetatakse seitsmenda raamprogrammi kosmose-teema raames kuni aastani 2014. Kaalutakse võimalikke järeldusi.
- Komisjon hoolitseb lähiajal selle eest, et liikmesriigid jõustavad täielikult uued kalandusandmete ligipääsu käsitlevad eeskirjad. Keskpikas ja pikas perspektiivis uuritakse, kuidas laiendada andmete ligipääsu ulatust.
- Ressursside kasutamise optimeerimiseks ühendatakse merestrategia raamdirektiivi rakendamise käigus WISE-Marine ja EMODnet.

WISE-Marine peaks kava kohaselt valmis saama 2012. aasta keskel ning hakkab koguma ja visualiseerima liikmesriikide andmeid merekeskkonna ja inimtegevuse kohta. Samuti kui EMODnet tugineb WISE-Marine olemasolevale aruandlussüsteemile WISE, mida liikmesriigid juba kasutavad, et edastada oma hinnanguid veepoliitika raamdirektiivi kohaselt.

- Komisjon kavatab käivitada uusi meetmepakette, et parandada andmetega kaetust, koondatud parameetrite täpsust ja ulatust⁽³⁸⁾,⁽³⁹⁾.
- Komisjon tagab, et tema asutused edastavad andmeid regulaarselt.
- Samuti julgustab komisjon liikmesriike edastama andmeid, mis on kogutud konkreetsel eesmärgil, vajaduse korral koondades need ajas ja ruumis.
- Eurostat uurib rahvastikku ja piirkonda käsitlevaid üksikasjalikke parameetreid, et statistika jaoks paremini parametrizeerida rannikuala mõju territoriaalsetes piirkondades.

Seega edenevad Euroopa mereandmete süsteemi puuduste likvideerimise algatused mitut teed pidi. Nende algatuste peamised eesmärgid on sarnased, kuid mitte identsed. Sünergia loomiseks erinevate arengute vahel on vajalik edasine tegevus.

37 PEGASO projektiga, mida toetatakse seitsmendast raamprogrammist, uuritakse vastavaid võimalusi.

38 Näiteks laiendada geoloogilist kaarti, hõlmates ka Vahemere ja Pürenee poolsaare äärse Atlandi ookeani ranniku, suurendada batümeetriliste mõõtmiste täpsust veerandilt minutilt vähemalt kümnendikminutini, edaspidi hõlmata ka pestisiidid.

39 Rahastatakse integreeritud merepoliitikat käsitleva kavandatava finantsmääruse kaudu.

Komisjon võtab vajalikud meetmed kõnealuste algatuste ühendamiseks, et tagada mereandmete sujuv ja tõrgeteta edastamine ja samal ajal vältida liiasust andmekogumisel. Töö hõlmab järgmist:

- tagada ühtsed standardid⁽⁴⁰⁾;
- viia andmepoliitika järk-järgult vastavusse. Ülim eesmärk on pakkuda ilma kasutuspiiranguteta vaba ligipääsu andmetele;
- tagada, et andmed, mis on koondatud selliste algatustega nagu EMODnet või andmekogumisraamistik, oleksid kooskõlas merestrategie raamdirektiivis sätestatud nõuetega;
- konkreetne ur-EMODnet meede aastal 2010⁽⁴¹⁾, et koguda kohapeal andmeid GMESi sisendiks, et valideerida GMESi modelleerimistulemused ja hõlmata rannikulähedased veed⁽⁴²⁾, mida GMES veel ei hõlma;
- hinnata ajavahemikus 2012–2013, kui ur-EMODnet'i ja GMESi prototüübi mereseire põhiteenuste tulemused on kättesaadavad, puudujääke seirevõrgustikus;
- alustada dialoogi partnerriikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, tagamaks, et ELi pingutused aitaksid kaasa ülemaailmse koostalitlusvõimelise merealaste teadmiste süsteemi loomisele.

5 | Toimiva mereandmete struktuuri väljakujundamine

14

Eespool märgitud vahendid ja meetmed on küll kasulikud, kuid merealaste teadmiste integreerimiseks on vaja otsustavamalt sammu. Liikmesriikide piire ületavate ühtsete mereandmete kogu vajab toimivat eesmärgistatud struktuuri. Selle lõplik kuju sõltub niisugustes projektides ja algatustes nagu ur-EMODnet ja MyOcean saadud kogemustest. Igatahes on juba praegu õige aeg pöörata tähelepanu mõnele elemendile, mis tuleks kaasata.

1. Praegu kogutakse Euroopas mereandmeid konkreetse eesmärgiga, näiteks meresõiduohutuse või kalamajanduse tarbeks, kuid eesmärk on liikuda edasi sellise paradigma poole, kus algusest peale nähakse ette mitmeotstarbeline kasutamine.
2. Andmeid tuleks hallata allikatele võimalikult lähedal. Andmed peaksid olema akrediteeritud andmekeskustes nõuetekohase valve all. Igasugune andmetöötlus, mis hõlmab andmekaitse direktiivis⁽⁴³⁾ määratletud isikuandmeid, peab olema kooskõlas nimetatud direktiivi sätetega.
3. Euroopa mereandmete tõhus infrastruktuur peaks hõlmama mitut temaatilist koosterühma⁽⁴⁴⁾, keda on volitatud andmeid koondama. Temaatiline koosterühm on organisatsioonide liit, kes koondab teatava konkreetse teema andmed, nt geoloogilised kihid või keemilised saasteained.

40 Kaasa arvatud nomenklatuur, formaadid ja ühikud. See tagab, et eri algatuste andmevoogusid saab võrrelda ja koondada. INSPIRE loob selleks põhiraamistiku. INSPIRE ise vastab täielikult rahvusvahelistele standarditele.

41 Rahastatakse integreeritud merepoliitikat käsitleva kavandatava finantsmääruse kaudu.

42 Rannikulähedased veed on teaduslik termin, mida kasutatakse nende vete määratlemiseks, kus madala vee, keerulise rannikutopograafia ning tõusu- ja mõõnahoovuste tõttu on vaja palju üksikasjalikumalt lähenemisviisi, kui on praegu GMES mereseire põhiteenustega ette nähtud.

43 Direktiiv 95/46/EÜ.

44 See hõlmab 1) ligipääsu kõigile töötlemata vaatlusandmetele, mida hoitakse teatavat liiki andmekeskustes, 2) andmekihtide koostamist ja levitamist, näidates ära vaatluse sageduse, andmete kvaliteedi, 3) sujuvaid andmekihte (ruudustik või polügoon) tervete merebasseinide kohta.

4. Selleks et saavutada merevaatlussüsteemide jätkusuutlik toimimine ja identifitseerida kriitilised puudused neis süsteemides, läheb vaja integreeritud vaatepunkti merebasseini tasandil. Abi oodatakse olemasolevatelt struktuuridelt, kellel on volitused tegutseda merebasseini tasandil, nt piirkondlikud merekonventsioonid⁽⁴⁵⁾, piirkondlikud kalanduse nõuandekomisjonid ja EUROGOOS⁽⁴⁶⁾.
 5. Üksikutel juhtudel võib olla asjakohane, et ELi toetus mere- ja vaatlusandmete infrastruktuurile hõlmab peale andmete koondamise ka nende analüüsi ja rakendamise, näiteks toetus merekeskkonna seisundi indikaatorite väljatöötamiseks.
 6. Teadmiste struktuuri loomiseks on vaja otsustusprotsessi, mille kohaselt otsustada, milliseid andmeid koguda ja kuidas need kokku panna. Selleks on vaja ka sekretariaati, kes kogu protsessi haldaks.
- Sellise infrastruktuuri loomise eesmärgil teeb komisjon järgmise ettepaneku.
- **Teadmiste eest ei pea vastutama valitsus üksinda. Euroopa ettevõtjad peavad eraldama piisavalt ressursse teadmiste piisavaks kaitsmiseks ja kui neil ei ole enam kaubanduslikku väärtust, tagama nende laiema levitamise.**
 - **Komisjon soodustab riiklike andmekeskuste omavahelist suhtlemist, organiseerides regulaarseid arutelusid komisjoni merevaatlus- ja andmerühmadega ja merealaseid interneti-foorumeid, et edendada andmete haldamise ja levitamise parimaid tavasid.**
 - **Et tagada integreeritud arusaam seirevajadustest, uurib komisjon, kuidas võiks tööle hakata merebasseini kontrollpunkt⁽⁴⁷⁾, luues selleks aastatel 2011–2013 katseprojekte⁽⁴⁸⁾.**
 - **Komisjon jätkab liikmesriikidelt, merebasseinide kontrollpunktidest ja oma ekspertidelt saadud nõuannete põhjal prioriteetide määramist andmete koondamiseks ur-EMODnet'is, kuid töötab ajavahemikul 2011–2013 välja ettepaneku alalisemaks juhtimiseks.**
 - **Komisjon loob sekretariaadi prototüübi⁽⁴⁸⁾, kelle ülesanne on hallata ur-EMODnet'i protsessi: valmistada ette koosolekuid, hinnata temaatiliste koosterühmade ja merebasseini kontaktpunktide töö tulemusi, tagada, et peetakse kinni tähtaegadest ja valmistada ette tegevuse aastaaruanne.**

45 OSPAR, HELCOM, Barcelona konventsioon, Bukaresti konventsioon.

46 EuroGOOS on riiklike agentuuride ja uurimisorganisatsioonide ühendus, mis tegeleb Euroopa tasandil praktiseeritava okeanograafiaga.

47 Kontrollpunktid kontrollivad iseseisvalt iga temaatilise rühma andmekihte, tagavad eri rühmade andmete sobivuse ning määratlevad kohalike sidusrühmadega suhtlemise põhjal prioriteetidid edasisteks vaatlusteks. Need kontrollpunktid peaksid tegutsema kõigi asjaomase merebasseini mereandmete kasutajate huvides ja hõlmama kõiki ELi algatusi, mis tegelevad mereandmetega: EMODnet, GMES, andmekogumisraamistik jne.

48 Rahastatakse integreeritud merepoliitikat käsitleva kavandatava finantsmääruse kaudu.

6 | Protsessi juhtimine

Mereandmete kogumise, koondamise ja rakendamise valdkonnas tegutsev sõltumatu eksperdirühm kontrollib, et mere- ja merevaatlusandmed oleksid paremini kättesaadavad. Kõnealuse rühma toetus on aidanud komisjonil valida temaatilisi prioriteete ja töömeetodeid. See rühm abistab ka ametlikus vahendamises, mis algab 2011. aastal, aruanne esitatakse 2012. aasta alguses. Vahehindamine hõlmab

kvantitatiivseid indikaatoreid, millega mõõdetakse, kuidas teadlased, ametiasutused ja ettevõtjad on kasutusele võtnud ur-EMODnet'i andmeid. Selles antakse hinnang käesolevas teatises esitatud eesmärkide täitmisel saavutatud edu kohta.

Komisjon asutab ka liikmesriikide eksperdirühma, et tagada liikmesriikides käiva töö ühtsus.

7 | Ajakava

Käesolevas teatises esitatud ettepanekutega kirjeldatakse meetmeid, mis komisjon peab võtma ajavahemikul 2011–2013. Nimetatud ajavahemiku lõpus tehakse uus mõjuhinnang, mille alusel võetakse edaspidised meetmed. Komisjon palub esitada arvamusi käesoleva kava kohta.

Euroopa merevaatlus- ja andmevõrk

Mõjuhinnang

Kommenteeritud kokkuvõte

Komisjoni talituste töödokument

SEK(2010) 999

Sisukord

1. Probleemi määratlus	19
1.1. Taustteave	19
1.2. Miks kogutakse mereandmeid ja kui palju see maksab	19
1.3. Raskused andmete koondamisel	19
1.4. Puudub konkurents ja innovatsioon	19
1.5. Ebakindlus	20
1.6. Ajendid	20
1.7. Olukorra lahendamise katsed	20
2. ELi tasandi meetmete lisandväärtus	20
3. Eesmärgid	20
4. Poliitikavalikud	21
4.1. Edasine areng – mittemidagitegemise võimalus	21
4.2. Muud võimalused	21
5. Mõju hindamine	22
5.1. Mida tuleks teha?	22
5.2. Milline on sobiv õigusakt?	23
5.3. Kuidas kõnealust toetust hallata?	23
6. Järelevalve ja hindamine	23

11 PROBLEEMI MÄÄRATLUS

1.1. Taustteave

Merealaste teadmiste suurendamine on alati olnud ELi integreeritud merepoliitika peamine eesmärk, kusjuures see poliitika ise on komisjoni 2005.–2009. aasta tööplaani strateegiliseks eesmärgiks⁽¹⁾. Ettevalmistustööd Euroopa merevaatlus- ja andmevõrgu (EMODnet) loomise tehniliste võimaluste ja võimaliku maksumuse hindamiseks on juba alanud.

Ekspertide rühma osalusel avaldati 2009. aasta aprillis tegevuskava, milles oli esitatud üldpõhimõtted ja ajakava. Samal ajal käivitati avalik arutelu EMODneti kohta⁽²⁾. Vastas 300 sidusrühma, sealhulgas eraettevõtjad, ametiasutused, rahvusvahelised organisatsioonid ja uurimisasutused.

Määrus integreeritud merenduspoliitika rahastamiseks aastatel 2011–2013, mille kohta komisjon teeb ettepaneku 2010. aastal, hõlmab merealaste teadmistega seotud eesmärgid.

1.2. Miks kogutakse mereandmeid ja kui palju see maksab

Eraettevõtjad vajavad mereandmeid selleks, et tõhusamalt uurida ressursse. Riiklikud ja kohalikud ametiasutused vajavad neid selleks, et kaitsta oma rannikualasid või hinnata keskkonnanõuetele vastavust. Teadlastel on andmeid vaja selleks, et avardada teadmisi ookeani tsirkuleerimisest ja mereökosüsteemidest.

Seepärast koguvad ja töötlevad andmeid mere kohta kõik rannikuäärsed riigid. Euroopa ametiasutused kulutavad praegu mere- ja ookeaniandmete kogumisele ja töötlemisele kuni üks miljard eurot⁽³⁾ aastas, eraettevõtjad umbes kolm miljardit⁽³⁾.

1.3. Raskused andmete koondamisel

Mereandmete kasutamisel ei saa tugineda ühe allika andmetele, mis on kogutud ühel kindlal eesmärgil. Sageli on vaja andmeid rohkem kui ühe rannikuäärses riigi vete kohta.

Ühtse pildi koostamine suure hulga mereandmeid omavate organisatsioonide – üle 50 igas suuremas rannikuäärses riigis⁽⁴⁾ – andmete põhjal on keeruline töö. Kasutajate seisukohast on seitse peamist takistust: 1) leidmine – neid ei ole võimalik leida; 2) ligipääs – ei ole luba neid kasutada; 3) kasutamine – lõppkasutamisele kehtestatud piirangud; 4) sidusus – raskused andmete koondamisel; 5) maksumus – ületab kasutajate eelarve; 6) kvaliteet – täpsus ja õigsus ei ole teada; 7) kvantiteet – ruumiline ja ajaline täpsus ei ole eesmärgi saavutamiseks piisav. Peaaegu kõik sidusrühmad teatasid 2009. aasta ülevaates⁽²⁾, et iga takistus nimetatud seitsmest vähendas nende töö tõhusust.

Integreeritud vaatlussüsteemile vastanduv killustatud vaatlussüsteem lisab vähemalt 25 % nende kulustele, kes tooteid ja teenuseid toodavad⁽⁵⁾. Siia hulka ei ole arvatud need kaotatud võimalused, kui kasutamiskõlbmatu andmeinfrastruktuuri tõttu jäeti uute teenuste väljatöötamise võimalus lihtsalt kasutamata.

1.4. Puudub konkurents ja innovatsioon

Avalik-õiguslikul asutusel või eraettevõtjal on praegu raske pakkuda mereandmetel põhinevat toodet või teenust, kui ta ei ole asjaomaseid andmeid ise kogunud või kui tal ei ole tihedat sidet andmeid koguva organisatsiooniga. See vähendab nende hulka, kes oleksid võimelised toodet või teenust pakkuma, ning kahandab innovatsiooni ulatust.

- 1 Strateegilised eesmärgid 2005–2009 – Euroopa 2010: partnerlus Euroopa uuendamiseks – heaolu, solidaarsus ja turvalisus, 26.1.2005, KOM(2005) 12 (lõplik).
- 2 Komisjoni talituste töödokument "Merendusandmete infrastruktuuri käsitleva avaliku arutelu tulemused", 22.1.2010, (SEK(2010) 73 (lõplik).
- 3 Seda arvu põhjendatakse täielikus mõjuhinnangus.
- 4 Merekeskkonna andmete teenindamise raamleping, nr FISH/2006/09 – LOT2, lõpparuanne, oktoober 2008.
- 5 Äriline ettevõtmine: NOAA's Management and Integration of Ocean and Coastal Data, Zdenka Willis, direktor, NOAA IOOS programm, jaanuar 2009.

1.5. Ebakindlus

Tõhusa mereandmete infrastruktuuri puudumine ja hõre vaatlusvõrk suurendavad ebakindlust ookeani edaspidise käitumise suhtes. Uurimuses⁽⁶⁾ prognoositakse, et 70 miljoni euro suurune kulutus Iirimaa vete mereandmete kaardistamiseks vähendaks ettevõtjate ebakindlust ja tooks 415 miljoni euro väärtuses kasu kalandusele, vesiviljelusele, bioloogilisele mitmekesisusele, taastuvenergiale, energiauuringutele ja kogu tööstusele. Ebakindluse vähendamine merevee taseme edaspidise tõusu küsimuses vähemalt 25 % võiks vähendada Euroopa iga-aastasi kulutusi merekaitseks umbes 100 miljoni euro võrra aastas. Maismaa kliima sõltub ookeani tsirkulatsioonist, seega võivad isegi maismaatööstused saada kasu täpsematest mereandmetest, mis ei ole küll piisav, kuid siiski vajalik tingimus ilma paremaks ennustamiseks.

1.6. Ajendid

Ehkki organisatsioonid tahavad, et teised organisatsioonid teeksid oma andmed kättesaadavaks, võib neile olla vastumeelt oma andmete avalikustamine, sest sooduspäas andmete juurde annab neile konkurentsieelse asjaomastest andmetest saadud toodete turustamisel.

1.7. Olukorra lahendamise katsed

EL on vastu võtnud õigusaktid, millega kohustatakse ametiasutusi tegema oma andmed kättesaadavamaks. Selliste meetmetega nagu INSPIRE direktiiv⁽⁷⁾, keskkonnateabe direktiiv⁽⁸⁾ ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise direktiiv⁽⁹⁾ on avalik-õiguslikele ametiasutustele kehtestatud teatavad kohustused.

EL toetab rahaliselt kalandusandmete kogumist andmekogumisraamistiku kaudu. Ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire (GMES)⁽¹⁰⁾ eesmärk on

mereseire põhiteenuste osutamine satelliidiandmete põhjal. ELi järjekuste uurimisprogrammide abil on loodud mereandmete kataloogid, mis lihtsustavad mõõtelaboritel andmete leidmist ja kvaliteedimenetluste läbiviimist. Liikmesriigid on hakanud korrastama oma mereandmete infrastruktuure.

2| ELI TASANDI MEETMETE LISANDVÄÄRTUS

Merebasseini andmete koondamine nõuab nii piirkui ka valdkonnaülest koostööd. Väitega "ilma ELi jätkusuutliku abita on äärmiselt raske luua jätkusuutlikku Euroopa infrastruktuuri" ei nõustunud alla 3 % neist 300 spetsialistist, keda küsitleti.

3| EESMÄRGID

Me võime eristada kolme konkreetset eesmärki:

1. hoida kokku mereandmete kasutajate tegevuskulused ja aega ning sellega:
 - (a) aidata eraettevõtjatel konkureerida maailmamaajanduses ja olla jätkusuutlik;
 - (b) parandada avaliku sektori otsuste tegemise kvaliteeti kõigil tasanditel; ja
 - (c) tõhustada merealaseid teadusuuringuid;
2. suurendada konkurentsi ja innovatsiooni mereandmete kasutajate seas, võimaldades laialdasema ja kiirema juurdepääsu kontrollitud kvaliteediga ühtsetele mereandmetele;
3. vähendada ebakindlust merede ja ookeanidega seotud teadmistes, luues sellega tugevama aluse tulevaste vältimatute muutuste juhtimiseks.

6 Price Waterhouse Cooper, INFOMAR Marine Mapping Survey Options Appraisal Report June 2008.

7 Direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE).

8 Direktiiv 2003/4/EÜ.

9 Direktiiv 2003/98/EÜ.

10 Üleilmne keskkonna- ja turvaseire (GMES): me hoolime oma planeedi turvalisusest, Brüssel, 12.11.2008, KOM[2008] 748 (lõplik).

4 | POLIITIKAVALIKUD

4.1. Edasine areng – mittemidagitegemise võimalus

Üldiselt järgitakse praeguseid eeskirju, millega on reguleeritud ligipääs mereandmetele ja nende andmete kasutamisele⁽¹¹⁾. Kuid need ei kehti siiski automaatselt avalik-õiguslike asutuste suhtes, kes ei teosta avalikku võimu, nagu ülikoolid. Samuti ei ole need eeskirjad ülimuslikud intellektuaalomandi õiguste suhtes või mõnede riiklike agentuuride kohustuse suhtes võtta kulude katmise tasu. ELi uurimisprojektid või territoriaalse koostöö projektid on mittepikendatava tähtajaga. Kui projekt lõpeb, katalooge enam ei hallata ja partnerlussuhted katkevad.

Ilma ELi täiendava tegutsemiseta jätkub praeguse infrastruktuuri häiriv mõju, mis heidutab kasutajaid, takistab innovatsiooni ja piirab ELi võimalusi valmistuda meresüsteemi muutusteks.

4.2. Muud võimalused

4.2.1. Mida peaks EL tegema?

Mereandmete töötlemine teadmisteks ja teabeks hõlmab kolme üldist etappi: A) vaatlus ja andmete kogumine; B) andmete koondamine, et saada kontrollitud kvaliteediga ühtsed ja täielikud andmed merebasseinide kohta; C) andmete kasutamine teenuste osutamiseks või indikaatorite saamiseks – näiteks ranniku erosiooni, kalapopulatsiooni või tsunamiohu kohta.

Oleks siiski väga raske veenda ELi toetama andmete kogumist, kui ei ole teada, milliseid andmeid on juba kogutud, kus on lüngad ja mille järele on kõige suurem vajadus. Samuti ei oleks võimalik välja töötada indikaatoreid või lisandväärtusega tooteid ilma vajalikke andmeid koondamata ja töötlemata. Seepärast on ELi tegutsemisvõimalused järgmised.

1. KOONDADA andmeid, et võimaldada ligipääs kontrollitud kvaliteediga, kindlalt kaitstud andmetele tervete merebasseinide kohta piirkulude hinnaga.

2. KOGUDA andmeid – sama, mis 1. võimalus, kuid toetab ka vaatlussüsteeme ja andmete kogumist – automaatselt seadmete abil, mis on alaliselt paigaldatud või mobiilsed, või merel kogutud proovide analüüsimisega laboris.
3. KASUTAMINE – sama, mis 1. võimalus, kuid andmeid kasutatakse ka indikaatorite saamiseks – nt keskkonnaseisundi kvaliteedi, ranniku erosiooni, kalapopulatsiooni või tsunamiohu kohta.

EMODnet'i eesmärk on luua põhistruktuur, mida kasutatakse paljudes rakendustes. Teiselt poolt peaks tarbijaga seotud rakendustoodete jaoks andmete töötlemine olema konkurentsivõimeline äri, mille kaudu avalik-õiguslikud asutused ja eraisikud saaksid hankida andmeid parimatest allikatest, neid kokku panna ja töödelda eriotstarbeliseks kasutamiseks. Kolmas võimalus, "kasutamine", jäetakse seetõttu kõrvale.

4.2.2. Mis on kõige sobivam õigusakt?

Kõige tähtsam otsus, mis tuleb õigusakti valikul teha, on koormuse jagamine ELi ja liikmesriikide tasandi vahel. Seda võib teha nii määruse, direktiivi kui ka soovitusena kaudu.

4.2.3. Kuidas seda toetust hallata?

EMODnet peaks ühendama Euroopa institutsioonid jätkusuutlikuks raamistikuks nende jaoks, kes asjaomaseid andmeid kasutavad. Mis tahes rahavood tuleks suunata neile institutsioonidele, et nad saaksid nii toimida. Ehkki haldamiseks on lõputu hulk võimalusi, võib eristada kaht suuremat võimalust:

1. jätkata konkreetsetes valdkondades nagu kalandus või kosmos vanaviisi, piiratud ulatusega uurimisprojektidega või *ad hoc* kohaldatava korraga;
2. luua sekretariaat – kas mõni olemasolev struktuur või uus asutus, et võrku hallata.

11 Merekeskkonna andmete teenindamise raamleping, nr FISH/2006/09 – LOT2, lõpparuanne, oktoober 2008.

5| MÕJU HINDAMINE

5.1. Mida tuleks teha?

5.1.1. Tegevuskulud

1. võimalus, koondamine, vähendaks andmetele ligipääsuks kuluvat aega. Kui küsimus on andmete maksumuses, siis vähendab kulusid pigem piirkulu kehtestamine kui kulude tagasiteenimine. 2. võimalus, kogumine, võiks vähendada vajadust lisavaatluste järele, mis on vajalikud nõutava täpsuse saavutamiseks.

5.1.2. Konkurents

1. võimalus, koondamine, suurendab konkurentsi, kuna neil, kes andmeid koguvad, ei ole siis enam eelist vastavate toodete pakkumisel. See võimaldab uute innovatiivsete teenuste kasvu. 2. võimalus, kogumine, ei too kaasa mingeid olulisi konkurentsieeliseid.

5.1.3. Ebakindlus

Mõõtmiste parem infrastruktuur vähendab ebakindlust teadmistes ookeanide käitumise kohta tulevikus. See võimaldab eraettevõtjatel ja avalik-õiguslikel asutustel teha tulevikuplaane suurema kindlusega.

Parem ligipääs olemasolevatele andmetele vähendab ebakindlustunnet. Siiski on vaja selgelt rohkem andmeid. 2. võimalusel, kogumisel, on seega täiendavad eelised 1. võimaluse ees. Kuna tundmatu tulevikuga on raske kohaneda ja kuna ookeanid kontrollivad

maismaakliimat, on parem merevaatlussüsteem ilmselt kõige tõhusam panus, mis EL võib anda, et aidata Euroopal kohaneda kliimamuutustega.

5.1.4. Rakenduskulud

Uue infrastruktuuri käitamine toob kaasa uued kulud, mida on vaja põhjendada puhaskasuga.

1. võimaluse, koondamise hinnanguline kulu on 20 miljonit eurot aastas kümne aasta jooksul ning pärast seda 11 miljonit eurot hooldamiseks ja ajakohastamiseks. Kulusid võib korvata ELi teadusuuringute eelarve vähendamine nende projektide osas, mille eesmärk on näidata mereandmete infrastruktuuri teostatavust⁽¹²⁾.

2. võimaluse, kogumise maksumus sõltub ambitsioonist. Seireprogrammide väljund toob sageli Euroopale kasu pigem pikemas perspektiivis, kui lahendab asjaomaste liikmesriikide lähiaja vajadusi. Planktoni pideva registreerimise vahend, mis on andnud ainulaadseid võimalusi planktoni ökoloogia ja biogeograafia vaatlusteks Atlandi ookeanis, läheb maksma 1,8 miljonit eurot aastas. 3 miljonit eurot aastas oleks vaja autonoomsetel ujuvsondidel põhineva ülemaailmse in situ ookeanijälgimise süsteemi EURO-ARGO Euroopa komponendi (8 miljonit eurot aastas) toetamiseks. Muud kulutused oleksid veelgi suuremad. Euroopa multidistsiplinaarse merepõhjaobservatooriumi loomine maksaks umbes 240 miljonit eurot, selle tegevuskulud oleksid 32 miljonit eurot aastas. Hinnangute kohaselt maksaks ELi liikmesriikide vete

Tabel 1. Euroopa merevaatlus- ja andmevõrgu aastaste kulude ja tulude prognoos

MÕJU	Kulu või tulu	1. võimalus toetab andmetöötlust ja andmete koondamist	2. võimalus toetab andmete kogumist (lisaks 1. võimalusele)
Väiksemad tegevuskulud	tulu	300 miljonit eurot	
Suurem konkurents	tulu	60 miljonit – 200 miljonit eurot	
Väiksem ebakindlus	tulu		220 miljonit eurot
Suuremad rakendamiskulud	kulu	20 miljonit eurot ⁽¹³⁾	10 miljonit –90 miljonit eurot

12 SEADATANET etc.

13 Eeldusel, et EMODNETi loomiseks, mille täpsus oleks 10 korda suurem kui praegusel urEMODNETil, on vajalik 10-aastane programm.

täielik kaardistamine lehviksonariga umbes 50 miljonit eurot aastas järgmise 20 aasta vältel. Seega ületaks 2. valiku maksumus 1. valiku maksumust 10–90 miljoni euro võrra aastas.

Enne kui teha lõplik otsuse, millist võimalust kasutada, on vaja rohkem teavet. Komisjon teeb ettepaneku luua merepoliitika elluviimiseks uus finantsinstrument, mille kaudu määrata 7,5 miljonit eurot aastas mereteadmiste edendamiseks aastatel 2011–2013. See loob aluse suuremal hulgal teadmistel põhineva otsuse vastuvõtmiseks ning panustab ka merealaseid teadmisi käsitlevasse algatusse.

5.1.5. Subsidiaarsus

Nagu osutatud lõikes 2, põhjendab kõnealuse teema riikidevaheline iseloom ELi tasandil meetmete võtmist. Seda on selgesti näha 1. valiku, andmete koondamise puhul.

2. valiku, andmete kogumise puhul on küsimus keerulisem. ELi mis tahes toetus ei tohiks panna liikmesriike loobuma täitmast oma moraalset või seaduslikku kohustust koguda andmeid. Kuid sellised pretsedendid on olemas. EL toetab juba kalandusandmete kogumist 40 miljoni euroga ja satelliidiandmetele kulub keskmiselt 44 miljonit eurot⁽¹⁴⁾ aastas.

Subsidiaarsus on arvestatavam 2. võimaluse puhul, kui täiendav seire peab aset leidma väljaspool liikmesriikide vesi. See ei ole aga vältimatu tingimus. Merevaatlused ei too kasu mitte ainult neile riikidele, kelle vetes tehakse vaatlusi.

5.1.6. Proportsionaalsus

Mõlema valiku puhul annaks ELi tegevus lisandväärtust sellele, mida liikmesriigid teevad täiendavate ressurssidega, 2–5 % sellest, mida liikmesriigid praegu kulutavad. Need ressursid võimaldaksid liikmesriikidel saavutada oma eesmärgid tõhusamalt ja on seega vastavuses. Kogutud andmed, mida ei kasutata, on kaotatud võimalus.

5.2. Milline on sobiv õigusakt?

Võrgu asutuste sobivate rollide määramiseks on vaja määratleda kohustuslikud rollid. Seega soovitud ja arvamused ei ole kohased. Direktiivide kohaselt nõutav siseriiklikku õigusesse ülevõtmine võib kaasa tuua suurema halduskoormuse kui määrus. Selleks et võtta vajalikud meetmed, milles määratakse kindlaks kulude kavad või ametiasutuste osalus Euroopa tasandil, on vajalik määrus.

5.3. Kuidas kõnealust toetust hallata?

Vanaviisi jätkamisel ei oleks mingit mõju tuvastatud probleemide lahendamisele.

Avalikus arutelus märgiti mitut asutust, mis oleksid võimelised pidama sekretariaati, kuid esinumbrit ei olnud. Seepärast oleks pakkumismenetlus kõige õigem viis kõige sobivama lahenduse leidmiseks.

6 | JÄRELEVALVE JA HINDAMINE

Tuginedes põhimõttele, et indikaatorid peaksid olema kvantitatiivsed ja ei peaks panema andmete kogumisele rasket koormat, tehakse järgmine ettepanek.

Ressursi indikaatorid

Võrgu käitamiseks vajalikud ressursid, sealhulgas:

- komisjoni personali kulud;
- sekretariaadi kulud;
- ressursid andmete koondamiseks ja töötlemiseks.

Väljundnäitajad

- Mitmed parameetrid, kus on kättesaadav Euroopa vaatluste kogupilt.
- Mitmed parameetrid, mis on tehtud allalaadimiseks kättesaadavaks tervete merebasseinide kaupa.

14 GMESi kaudu, ning oletades, et umbes 40 % läheb mere- ja ookeanivaatluseks (DG ENTR eraviisiline teave).

Mõjunäitajad

(Töö tulemuslikkuse paranemise mõõtmiseks).

- Mitmed eraettevõtted laadivad EMODnetist andmeid alla.
- Mitmed avalik-õiguslikud asutused laadivad EMODnetist andmeid alla.
- Mitmed mereteaduslikud tööd on avaldatud ajakirjades Nature ja Science, juhtpositsioonil on Euroopa autorid.

(Suurenenud konkurentsi mõõtmiseks) keskmine arv pakkujaid komisjoni talituste lepingutele, kus on vaja mereandmeid.

(Ebakindluse vähenemise mõõtmiseks) merevee taseme 50-aastase tõusu näitajate väärtusi kasutatakse Ühendkuningriigi ja Madalmaade mere kaitsmise strateegiates.

Merevaatluste ja -andmete eksperdirühm jätkab komisjoni nõustamist EMODnet'i tõhususe suhtes ning toob välja kõik puudujäägid, millega tuleb tegeleda.

Euroopa Komisjon

Merealased teadmised 2020 – Mereandmed ja -vaatlus aruka ja jätkusuutliku majanduskasvu huvides

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus

2010 — 24 lk. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-16447-7

doi:10.2771/59220

KUST SAAB ELI VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

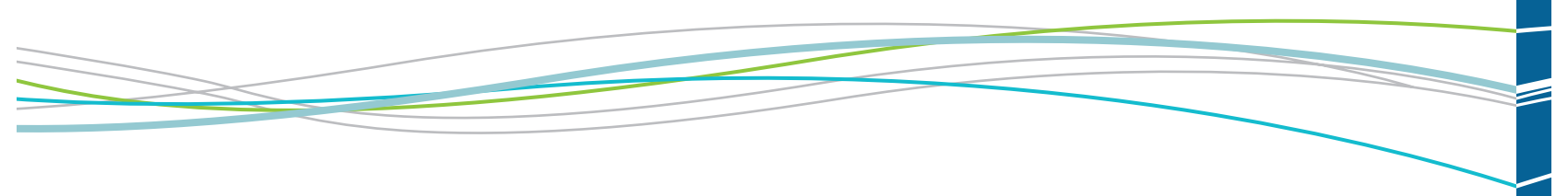
- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- Euroopa Liidu esindustest või delegatsioonidest. Nende kontaktandmed saab veebisaidilt <http://ec.europa.eu> või saates faksi numbrile +352 2929-42758.

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

Tasulised tellimused (nt Euroopa Liidu Teataja aastatellimused ja Euroopa Liidu Kohtu kohtulahendite kogumikud):

- Euroopa Liidu Väljaannete Talituse edasimüüjate kaudu (http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm).

Väljaannete talitus

ISBN 978-92-79-16447-7

9 789279 164477

